

TOKAI Zita Mária – ESZES Adrienn

Nyomvonalas terepbejárások régészeti tanulságai a Délnyugat-Dunántúlon

Az elmúlt évek során több száz kilométert érintő terepbejárásokon szerzett tapasztalatainkat először összegezzük a bemutatott esettanulmányok alapján. Elsősorban azt, hogy a nem tudományos céllal végzett, időben és térben erősen lehatárolt nyomvonalas beruházások a régészeti érintettség megállapításán túl alkalmasak lelőhely-monitoringra. A 20. század közepe óta bekövetkezett tájhasználati változások pozitív következményeként számos új információt nyertünk már korábban kutatott, szisztematikusan vizsgált területeken (mikrorégiós kutatások, autópályás beruházások). Ugyanakkor a nyilvántartott adatok és a friss kutatási eredmények összevetése jól kirajzolja az egyre intenzívebbé váló művelés által okozott állapotromlást. Éppen ezért ezeknek a kis létszámmal, gyorsan, magas hatékonysággal végezhető roncsolásmentes kutatásoknak a részeredményeit nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

TÖRŐCSIK István

Ásatás a tetőn – negyedszázad után

1998-ban – még régészhallgatóként – részese voltam egy speciális leletmentésnek, mely a szegedi vármaradvány, az ún. Mária Terézia-kapu tetején folyt. A boltozatos kazamaták tetejére bombafogó céllal a 18. század közepén felhordott földrétegből több tízezernyi kerámiatöredék, emellett fém-, csont- és üvegtárgyak darabjai kerültek elő. Az előadásban azt szeretném bemutatni, hogy az a mai napig leltározatlan, szórványnak tekinthető leletanyag milyen információkkal járulhat hozzá a vár és a város történetéhez.

VARGA Zsolt

Egy szarmata kori temetőrészlet Hódmezővásárhely–Nagy Kenyere-hátról

Előadásomban a Hódmezővásárhely–Nagy Kenyere-háton (55400) előkerült szarmata temetőrészletet mutatom be. A lelőhely Csongrád-Csanád vármegyében, Hódmezővásárhely közigazgatási területének északi részén helyezkedik el. A feltárás 2017. január 4. és 2017. május 8. között zajlott Farkas Zoltán és Berta Norbert vezetésével.

A lelőhelyen az őskortól a középkorig több korszak is jelentkezett. A feltárt terület közepén egy 12 sírból álló kis szarmata sírcsoport került elő. A sírok téglalap alakúak, D-É-i tájolásúak. A temetkezések közel fele rabolt. A sírokból kerámiaedények, éksze-

rek (gyöngyök, fülbevalók, fibulák) és mellékletek (vaskések, érmék) kerültek elő. Mind-ezek mellett egy hosszú, kétélű vaskard és egy folytatott díszű üvegpohár is napvilágot látott.

VIZI Márta

Szekszárd, ahol élünk (A régészeti és műemléki kutatások tükrében)

Szekszárd város történetének kutatása ezidáig is igen széleskörű volt. Ebben az előadásban csak néhány fontosabb történeti eseményre, azzal kapcsolatos régészeti-műemléki kutatásra szeretném a figyelmet felhívni. Jónéhány tanulmány, szacikk, kötet, monográfia készült az elmúlt időkben. Legutóbb a címben is jelzett kötet tanulmányai foglalták össze a legfrissebb eredményeket (2018-ban).

Nemrégiben az ún. „Városatlasz” program keretében foglalkoztunk Gere Lászlóval együtt a település fejlődéstörténetével. Az előadásomban leginkább a saját magam, valamint Gere Lászlóval együtt végzett kutatásaimról, kutatásainkról fogok beszélni.

A település története a honfoglalás korra nyúlik vissza. A leginkább közismert tény az, hogy I. Béla alapított egy bencés apátságot a településen. A régi vármegyeháza rekonstrukciója során Gere László javaslatára a vármegyeháza északi traktusa alatt végzett a KÖSz szondázó ásatást, amelynek célja a Kozák Károly által felvetett teória ellenőrzése volt. Ennek eredményeképpen egy, ahogy kiderült, gótikus kápolna alapfalai kerültek elő. A kápolna feltárását jelen sorok írója végezte.

A vármegyeháza előtti I. Béla király tér rekonstrukciója során is, a közel 10 hónapig tartó régészeti felügyelet alkalmával számtalan újdonság került elő. A szekszárdi vár falának szakaszait lehetett tisztázni. A vár sáncárkát is megfigyelhettük. A téren előkerült az Árpád-kori temető közel száz sírja. Az apátságból vármegyeházává átalakuló épület sorsát lehetett végigkövetni a munkánk során.

A mai Wosinsky Mór Múzeum épülete pedig egy komplex műemléki hatástanulmány készítése során adott vadonatúj ismereteket. A vidéken elsőként múzeumnak, 1900–1901-ben emelt épület számos érdekességet eredményezett a helyszíni és a levéltári kutatásaink alkalmából.

Így a település változásait szeretném végigkísérni a kutatásaim alapján.